

Povzetek projekta Študentski inovativni projekti za družbeno korist 2016-2020 za študijski leti 2018/2019 in 2019/2020

2. odpiranje za namen objave in predstavitve na spletni strani sklada

1. Polni naslov projekta: ___ Odpadna zdravila – ekološki in ekonomski problem ___

- V katero področje na prvi klasifikacijski ravni KLASIUS-P-16 se uvršča projekt glede na vsebinsko zasnovo (neustrezno področje izbrišite):

9 – Zdravstvo in socialna varnost

2. V sodelovanju z: (navede se univerza oz. samostojni visokošolski zavod, ki je prijavil projekt in članica, ki je nosilka projekta ter partner/ja – podjetje/ji oz. organizacija, ki je/sta bilo/i vključeno/i v projekt)

___ Prijavitelj: Univerza v Novem mestu Fakulteta za ekonomijo, Na Loko 2, 8000 Novo mesto

___ Partner: Javni zdravstveni zavod Splošna bolnišnica Brežice, Černelčeva cesta 15, 8250 Brežice

3. Besedilo:

- Opredelite problem, ki se je razreševal tekom izvajanja projekta

V Sloveniji se povečuje število starejših, zaradi česar se soočamo z razvojem za starost značilnih bolezni, kroničnih, nenalezljivih bolezni. S tem število predpisanih zdravil raste (več kot 21 % porast od leta 2004), enako velja tudi za količino prodanih OTC zdravil. Raziskave pa kažejo, da so starejši in bolni družbena skupina, ki je manj zdravstveno pismena kot srednja in mlajša generacija in zato toliko bolj potrebna ozaveščanja.

Odpadna zdravila (so neuporabljena zdravila – tista, ki ostanejo v embalaži, ko prenehamo njihovo uporabo, ali tista, ki jim je pretekel rok uporabe) niso običajni gospodinjski odpadki, saj so nevarna tako za ljudi kot tudi za okolje. Spadajo med nevarne odpadke, zato jih je treba zbirati ločeno.

Razsežnost problema opisujejo številne raziskave, saj njihovi izsledki kažejo, da med starejšimi od 65 let v zadnjih letih se je nabor zdravil, ki jih ti prejmejo, povečal za približno polovico – zdravila napačno jemlje vsaj petina bolnikov, po nekaterih raziskavah pa skoraj polovica. To pa se slej ko prej kaže v odpadnih zdravilih. Tematika je še toliko bolj aktualna, ko po podatkih ZZZS v Sloveniji primerjalno gledano zavržemo relativno podobno količino zdravil kot v razvitih evropskih državah s kakovostnim dostopom do zdravil, s to razliko, da je v nekaterih državah ozaveščenost prebivalcev, da so zdravila nevaren odpadek, ki ga ni dovoljeno zavreči v okolje (smeti, straniščno školjko) bistveno boljša kot pri nas. Še posebej to velja za starejše in bolne, ki so manj zdravstveno pismeni in so potrebni dodatnega ozaveščanja, tudi na osebni ravni.

Ljudi je tako treba ozavestiti tudi o varni odstranitvi neuporabljenih zdravil, saj raziskave kažejo, da veliko bolnikov, še posebej, če se jim stanje izboljša, zdravil ne uživa na predpisan način, zdravila jim ostajajo in jih zato, ker pri vsakem obisku zdravnikov dobijo nova, prej ali slej zavržejo. Tako naj bi v Sloveniji letno zavržli 65–72 ton zdravil. To so zdravila odložena na pravičen način, medtem ko informacij, koliko zdravil je ovrženih med komunalne odpadke ali v straniščno školjko, nimamo. To pa je velik okoljski problem (neustrezno odloženo), saj zdravila sodijo med nevarne odpadke. Ne

smemo pa zanemariti javnih izdatkov za zavržena zdravila in tako priložnost za varčevanje. Ob tem vemo, da farmacevtska podjetja, ki zasledujejo profitni motiv, ne želijo podpirati tovrstnih aktivnosti, neprofitne organizacije (lekarne, zdravstveni domovi, bolnišnice) za to nimajo zadostnih sredstev, da bi kljub zavedanju problema, ozaveščale.

Glede na navedena dejstva smo s projektom želeli okrepiti predvsem ozaveščanje, kako pravilno kupovati, hraniti in pravilno ravnati z zdravili po preteku roka trajanja ali koncu terapije. Predvsem jih doma ne kopičimo na zalogo, saj je to lahko nevarno. Zaradi kopičenja zdravil doma je namreč veliko tudi zastrupitev z njimi. ZZS skupno ekonomsko škodo zaradi hospitalizacij ob težavah povezanih z zdravili ter zaradi neporabljenih predpisanih zdravil na letni ravni ocenjuje v višini 34,1 mio € letno (27,9 mio € zaradi hospitalizacij in 6,16 mio € zaradi neporabljenih zdravil). Še poseben pozornost namenjamo starejšim, ki so na eni strani največji porabnik zdravil oz. farmacevtskih izdelkov, na drugi strani pa so zaradi slabše informacijske pismenosti pogosto spregledana populacija, kar se tiče ozaveščanja (slabše obvladanje interneta).

Splošna bolnišnica Brežice v svoji viziji med drugim zagovarja, da želi prispevati k izboljšanju osveščenosti uporabnikov zdravstvenih storitev o skrbi za lastno zdravje. Ker želijo delovati družbeno odgovorno, so k sodelovanju povabili našo fakulteto, da bi ob pomoči študentov ozaveštili ljudi o tem, da so zdravila nevaren odpadek, ki ga je treba varno odložiti, če se pa le da pa tudi preprečiti. Bolnišnica Brežice je glede na zavedanje problema odpadnih zdravil želela ugotoviti:

- koliko in kje ljudje odlagajo pretekla zdravila,
- koliko je teh zdravil in
- na podlagi izsledkov oblikovati informativne vsebine.

- **Opišite potek reševanja problema oz. kratek povzetek projekta**

Projekt je potekal tako v prostorih fakultete kot tudi v prostorih partnerja 1 ter seveda na terenu oz. doma pri vključenih članih v projekt, v knjižnicah in na fakultetah vključenih študentov.

Aktivnosti, ki so se odvijale so bile naslednje:

1) priprava na projektno delo in načrt projektne aktivnosti

Tu so aktivnosti potekale tako, da smo se za uskladitev in načrt poteka projekta na sedežu prijavitelja sestajali pedagoška mentorica Malči Grivec in podporno strokovno osebje Tanja Radovan.

Prav tako smo se v okviru te aktivnosti na delavnici sestali vsi člani projektne skupine in se seznanili s projektnim delom, se seznanili z dejavnostjo partnerja 1 ter njegovim poslanstvom. Prav tako so se študenti seznanili s pojmom javni zavod in pomenom javnih zavodov za družbo, z organizacijo SB Brežice, s problemom odpadnih zdravil in zakonodajno osnovo s področja odlaganja zdravil.

2) Izvajanje projekta:

Izvajanje projekta je zaradi razmer COVID-19 potekalo doma in online, nekaj aktivnosti pa tudi na terenu, v knjižnicah, na fakulteti in prostorih prijavitelja. Tako je anketiranje v največji meri potekalo online, za vključitev v vzorec starejšo populacijo pa je anketiranje potekalo tudi na terenu.

Pripravili smo tudi prispevek za Radio Maribor (intervju študenta o projektu in glavnih izsledkih o raziskavi) ter prispevek za časopis Mestnik.

V celotnem obdobju je potekal tudi študij literature s področja zdravil, njihovega pravilnega jemanja in hranjenja ter o odpadnih zdravilih, vzrokih za njihov nastanek in posledicah le-teh. Vse to je rezultiralo v objavah za FB prijavitelja ter v online zloženki, ki služi ozaveščanju javnosti. Vsebina zloženke bo posredovana tudi ostalim zavodom za objavo na splet oz. posredovanje javnosti na drug način (npr.: displeji v ustanovi).

3) zaključek in evalvacija

Ob zaključku smo ugotovili, da smo delo opravili dobro. A ob tem se zavedamo, da bi brez izrednih razmer COVID-19 bilo naše ozaveščanje še učinkovitejše, saj bi bili na terenu – lekarne, bolnišnica – torej na mestih, kjer so ljudje, ki dobivajo/kupujejo/prevzemajo zdravila. Ugotovili smo, da imajo člani projekta kar nekaj možnosti promocije rezultatov projekta med javnost, in sicer tako med

strokovno javnostjo (zdravniki, farmacevti) kot med laično javnost. Sklenili smo, da bomo te aktivnosti v kar največji možni meri realizirali.

- Navedite in opišite rezultate projekta ter njihov doprinos k družbeni koristnosti

Rezultati omenjeni aktivnosti so naslednji:

- podatki o ravnanju ljudi z odpadnimi zdravili in tudi obsegu teh zdravil (rezultati ankete),
- e-zloženka, namenjena ozaveščanju o pametnem ravnanju z zdravili od nakupa do porabe/zavrženja, ki je dostopna na spletni strani zavoda, prijavitelja in tudi lekarnah v Posavju, na družbenih omrežjih,
- strokovni članek, objavljen v časopisu Mestnik, s čimer smo javnost seznanili o problematiki odpadnih zdravil,
- priprava in objava objav »Ali veš?« za FB in objave za spletno stran partnerja 1 SB Brežice (<https://www.sb-brezice.si/projekt-sipk.html>).

Z vsemi temi aktivnostmi pa smo gotovo dosegli tudi večjo seznanjenost javnosti o tem:

(a) da je treba zdravila dosledno jemati in

(b) da so odpadna zdravila nevaren odpadek, ki ga je treba ustrezno odložiti.

Opozorili pa smo tudi na ekonomske posledice odpadnih zdravil (c) in da je zato treba preudarno ravnati pri prevzemu zdravil v lekarnah ter potem z njimi ustrezno ravnati (hranjenje, redno jemanje ...).

4. Priloge:

- Slikovno gradivo: Priložite vsaj dve sliki npr. sliko končnega produkta, sliko študentov pri delu na projektu, sliko s sestankov ipd. Pri pošiljanju slik bodite pozorni, v kolikor gre za končni produkt, da bo zadoščeno zahtevam glede informiranja in obveščanja (ustrezni logotipi itd.).

The image displays four informational posters titled "ALI VEŠ?" (Do you know?). Each poster features logos of various Slovenian institutions at the top and bottom, including the Ministry of Health, the Ministry of Environment, Spatial Planning and Construction, and the University of Ljubljana. The posters contain the following text:

- Poster 1 (top left):** "Cilj pravilnega ločevanja in zbiranja odpadnih zdravil je varno odstranjevanje odpadnih zdravil in posledično ohranjanje čistega okolja." (The goal of the correct sorting and collection of expired medicines is the safe removal of expired medicines and consequently the preservation of a clean environment.)
- Poster 2 (top right):** "V letu 2018 se je samo v lekarnah in specializiranih prodajalnah zbralo kar 34,8 ton odpadnih zdravil. Skupno je bilo v letu 2018 zbranih 60,5 ton odpadnih zdravil." (In 2018, only in pharmacies and specialized retailers, a total of 34.8 tons of expired medicines were collected. In total, 60.5 tons of expired medicines were collected in 2018.)
- Poster 3 (bottom left):** "Zbiranje ter varno in pravilno ravnanje z odpadnimi zdravili pomeni tudi velike stroške. V Sloveniji dajejo na trg letno okrog 3500 ton zdravil, 2300 brez raztopin. Največ jih proizvedeta podjetji Lek in Krka, zato pokrijeta tudi največji delež stroškov." (Collection and safe and correct handling of expired medicines also means high costs. In Slovenia, about 3500 tons of medicines are put on the market each year, 2300 without solutions. The companies Lek and Krka produce the most of them, so they also cover the largest share of costs.)
- Poster 4 (bottom right):** "Eden izmed ključnih razlogov za povečan obseg uporabe in prodaje zdravil je demografsko staranje prebivalstva in porast kroničnega zdravljenja." (One of the key reasons for the increased use and sale of medicines is the demographic aging of the population and the increase in chronic treatment.)

ALI VEŠ?

V Sloveniji obstaja okoli 350 zbirnih centrov, kamor lahko uporabniki prinesejo neuporabljeni odpadna zdravila, to so vse lekarnе, specializirane prodajalne, 30 bolnišničnih lekarn in ustanove, ki se ukvarjajo z veterinarsko dejavnostjo.

ALI VEŠ?

V lekarno lahko prinesete zdravila, ki jim je potekel rok uporabe. Prinesete jih brez zunanje ovojnine (kartonaste škatle) in brez navodil za uporabo, te lahko doma odvržete v zabojnike za ločevanje odpadkov.

Univerza v Novem mestu
Fakulteta za informatiko

Splošna bolnišnica Brežice
Moje zdravje.

ŠIPK 2019/2020

PROJEKT:
Opadna zdravila – ekološki in ekonomski problem

Javni sklad za razvoj, inovacije in podjetništvo
sklad Republike Slovenije

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

